

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. D. N. Benedicti XIV. Declaratio Super Matrimoniis Inter Protestantes Et Catholicos

Benedikt <XIV., Papst>

Coloniæ, 1746

VD18 1439684X-001

2. Exhibetur Iprenis Episcopi Consultatio prolixè diductis in utramque partem moments ab Historiâ, Jure, Theologiâ sumptis per quendam ex Illustrissimis S. Officii Assessoribus illustrata Eminentis. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-40802

A.

PREN VISATIONIS SACRORUM LIMINUM. (a)

Episcopus Iprensis, ut pastorali pro Grege sibi concredito sollicitudini faceret satis; in Relatione status Ecclesie ad hanc Sac. Congregationem transmissa jux-

ta præscriptum notissimæ Constitutionis Sixtinæ incipientis = Romanus Pontifex = hæc inter cetera exposuit = Secundum, quo vexantur Parochi, & Confessarii, & quorum anxietas. Nobis ipsis anxietatem parit, concernit Matrimonia in Hollandiâ contracta coram Ministro, & Magistratû Acatolico. Cum in hac Civitate Iprensi, & pluribus Adjacentibus sit Præsidium militare Hollandicû; & istis Militibus multi talia Matrimonia in Hollandiâ contraxerunt vel cum Catholica, vel cum Acatolica, sed qua jam in his Partibus existens heresim ejuravit. Pars illa Catholica, vel Conversa petit; an suo Marito adherere possit, vel, etsi non petat; Pastor tamen, vel Confessarius sciens, sic esse junctam, dubitat, an beneficio absolutionis sit donanda, an ad alia Sacramenta amittenda in periculo mortis, nisi promittat, in casum reconvalescentiæ à suo Marito recedere. Insuper, si Matrimonia illa dicantur invalida, exinde orietur evidens impedimentum conversionis Hereticorum; sic enim reliquendus Maritus; deserenda proles = deindeque nomine ejusdem Episcopi porrectus fuit supplex libellus, in quo

A

præ-

(a) Sess. 24, cap. i. de Ref. Matr.

De Matrimoniis

præfate quæstioni altera quoque sapientissimo Eminentiarum VV. oraculo dissolvenda hisce verbis adjicitur = *Altera difficultas nascitur ex Matrimoniis qua, aut Hæreticus cum Catholica, aut duo Hæretici, quorum alter subinde Catholicam Religionem amplectitur, in dictarum celebrant præsidio Urbium, quarum in Parochiis constat, & publicatum esse & observari Decretum Concilii. Queritur perinde atque EE. VV. oraculum expetitur, tam super re ipsa, quam super modo agendi, quem sequi debeant Orator, Parochi & Confessarii Dioceseos, præsertim quando Conjux Catholicus aut conversus querit an possit necne perseverare in Matrimonio?*

Ut sedulò statuatur, quid prælaudato Antistiti super expositis dubitationibus Sacrum hunc Senatuum consulenti rescribere oporteat, præmittendum in facto est, Hollandiam, Zelandiam, Frisiam, aliasque Confœderatas Provincias tam legitimo Territorii Principi, quàm S. R. E. rebelles evasisse à Catholica deficientes Religione, postquam Decretum Sacri Concilii Tridentini *Sess. 24. cap. 1. de Ref. Matrim.* in singulis earundem. Provinciarum Paræciis fuerat jussu Philippi II. Hispaniarum Regis jam promulgatum, uti testantur *Bruno Neusser disp. 182. quæst. 2. num. 4. de Verbyvis art. 1. Reiffenstuel. in jus can. lib. 4. tit. 3. §. 3. num. 137. in fin. Busemb. in medull. Theol. Moral. lib. 6. tract. 6. cap. 3. dub. 2. la Croix Theolog. Moral. lib. 6. part. 3. de Matrim. n. 767. & disertè Eminentissimus Petra in suis Commentar. ad Constit 12. fo. XXII. tom. 4. num. 23.*

In jure verò fas est prænotare, quod, tametsi Catholici cum Hæreticis Matrimonium illicitè quidem,

dem, sed validè contrahant, juxta sanctionem *Text.*
in Can. Cave. in can. Non oportet. 27. quest. 1. &
in Cap. Decrevit. de Heretic. in 6. & doctrinam
Angelici Præceptoris in 4. Sentent. dist. 39. quest.
1. art. 1. in respons. ad 5. ibi = Si aliquis Fidelis
cum Hæretica baptizata Matrimonium contrahit,
verum est Matrimonium, quamvis peccet contra-
hendo, si sciat eam hæreticam, sicuti peccaret, si cum
excommunicato contraheret, non tamen propter hoc
Matrimonium dirimeretur =, quam communiter
sequuntur Theologi, & Canonistæ, in Locis ta-
men, ubi Decretum Sacri Concilii Tridentini fuit
promulgatum, formam ab eo præscriptam ipsi
quoque Hæretici sive cum Catholicis, sive inter se
Matrimonium celebrent, servare tenentur, cum
nequiverint infelici hæresis præsidio à Sacrorum
Canonum Sanctionibus sese subtrahere, quemad-
modum advertit cum aliis *Eminentissimus Petra*
tom. 4. in comment. ad Constit. 12. Joann. XXII.
num. 19. & 23. adeout, si, dicta S. Concilii for-
mâ posthabita, absque Parochi, Testiumque præ-
sentia Matrimonia ineant, irrita sint, atque inva-
lida, quemadmodum ex Canonistis tradunt præ-
ter alios Fagnan. in Cap. Si Clericus n. 56. & seq. de
for. competen. Reiffenstuel. in jus can. lib. 4. de clan-
destin. desponsat. §. 3. num. 132. & seqq. Schmalz-
grueber, eod. tit. Decretal. num. 115. Pignatel. con-
sult. 79. num. 26. tom. 5. & consult. 104. tom. 8.
Eminentissimus Petra tom. 4. commentar. ad Constit.
12. Joann. XXII. num. 20. & ex Theologis, Rebell.
de obligat. just. lib. 1. in prelaud. quest. 5. num. 14.
La Croix lib. 6. par. 3. de Matrim. num. 772. &
seqq. Pontas Dictionar. Theologia Moral. tom. 2.

verb. *Impedimentum clandestinitatis cas. 20.* & consonant Resolutiones S. Congregationis, quæ inferiùs referentur, & signanter in una *Hollandia Matrimoniorum 23. Augusti 1681.*

Hiscæ præhabitis, circa potissimam difficultatem, quæ examinanda occurrit, nùm in Locis ab Hæreticis modò occupatis, ubi publicatum fuit sæpeditum Tridentini Decretum, valida sint Matrimonia, quæ inter Hæreticos, vel inter Hæreticum, & Catholicam, & è contrà celebrantur sine Parochi quidem præsentia, sed coràm Magistratu, aut Ministro hæretico, nonnulli Authores sunt, inter quos *Modernus Lovaniensis de jur. Eccles. tom. 1. part. 2. tit. de Spons. a. num. 31. ad fin. Martin de Suvaven. de Sponsa duorum, Halen. in disert. Theolog. Polit. part. 2. pag. 17. Theophil. Raynaud in Hereroch. Spirit. tom. 16. fol. mihi à n. 7. ad 14. Gobat. Theolog. experimental tract. 9. n. 33. & seq.* tuentes Matrimonia, ut suprà, inita sustineri, pluribus allatis rationibus, quæ in his potissimùm sistere videntur: primò, quod si non phisicè, mortaliter saltèm impossibile sit Matrimonium inter Hæreticos contrahi coràm proprio Parocho, quando Provinciæ, seù Loca, ubi illa celebrari contingit, Acatholici Principis Imperio remanent subjecta; secundò, quod inde possent Hæreticorum conversiones impediri, pluraque exoriri incommoda, quæ facilè avertentur, si Hæretici petentes Catholicæ Ecclesiæ reconciliari non obligentur Uxores hæreticas converti nolentes deserere, sed possint cum iis pristinum prosequi conubium, tametsi nequeant istæ ad novum consensum coràm Parocho Catholico præstandum pro Matrimonii

con-

convalidatione induci; & tertio, quod incommoda ex Matrimoniis clandestinis, quæ in foro externo probari non poterant, satis evitentur ex nuptiis publicè coram Magistratu, vel Ministro Acatolico celebratis.

Contrà verò Sac. hæc Congregatio admittit quidem, valere Matrimonium etiam absque Parochi præsentia, ubi nec Parochus Catholicus, nec Vicarius ab ipsis deputatus existat, vel iis ob metum, & Acatolici Principis persecutionem latentibus, ignoretur, quonam loco sint, vel ad ipsos nequeat tutus haberi accessus, modò servetur, quantum ceteroquin fieri potest, forma à Tridentino præscripta, videlicet, adhibitis saltèm duobus, vel tribus Testibus, uti constat ex Decreto edito *sub diem 26. Septembris 1602. lib. 10. Decr. pag. 47.* & ex altero in una *Belgii 27. Martii 1632.* hisce verbis concepto-- *Ubi constat, Decretum Sacri Concilii esse publicatum, vel aliquo tempore in Parochia tamquam Decretum Sacri Concilii observatum, sed Parochialis Ecclesia, utpotè carens proprio Parocho, & Cathedralis itidem Episcopo, atque Capitulo habente facultatem alium Sacerdotem delegandi careat, nullusque alius ibi sit, qui vices Parochi, vel Episcopi suppleat, Matrimonium valere absque præsentia Parochi, servata tamen in eo, in quo potest, forma Concilii, nempe adhibitis saltèm duobus, aut tribus testibus. Si existant quidem Parochus, vel Episcopus, sed, nullo constituto Vicario, uterquè metu Hæreticorum lateat, ita ut vere ignoretur, ubinàm sit, vel eodem metu à Diocesi absit, nec ad alterutrum sit tutus accessus, validum esse Matrimonium contractum absque forma Sac. Concil. Tri-*

dent. adhibitis tamen, ut dictum est, duobus Testibus □.

At, si Regio, ubi Matrimonium fuit initum, Catholico Principi subiecta reperitur, vel si in ea dominetur Princeps hæreticus, constet tamen, ibi non defuisse verum Parochum, coràm quo poterat Matrimonium ritè celebrari, eadem Sacra Congregatio constans in ea fuit sententia, quod tunc Matrimonia tam inter Hæreticos, quàm inter Catholicum, & Hæreticam, & è contra, etiamsi coram Magistratu, vel Hæretico Ministro celebrata, nullitatis vitio laborent, uti pandit Decretum relatum in *lib. 10. Decr. pag. 47. hisce verbis.* -- *Hæreticos quoque, ubi Decretum dicti cap. 1. est publicatum, teneri talem formam observare, & propterea ipsorum etiam Matrimonia absque forma Concilii, quamvis coràm Ministro hæretico, vel Magistratu loci contracta, nullae esse, atque irrita* --, & concordant plura alia Rescripta, quæ infrà tum ad absolutam Causæ definitionem, tum ad materiæ ornatum exponentur.

Imò Matrimonium initum coram Parocho hæretico, uti Parochialis Beneficii titulo ob hæresim destituto, minimè sustineri, tradunt *Fagnan in cap. Quod à Prædecessore. à num. 26. ad fin. de Schismat. & scitè Eminentissimus Petra in Commentar. ad Constit. Joann. XXII. num. 26. & seqq.* & in hæc verba resolvit Sacra Congreg. sub diem 19. Maii 1572. -- *Nullum esse Matrimonium contractum coram Parocho hæretico, si Decretum Concilli cap. 1. de Ref. Matrim. publicatum fuerit in Parochia, & lapsi erant triginta dies à die primæ publicationis, -- eandemque rescribendi rationem servavit in altero Decre-*

to, quod refert præcitatus *Fagnan. cap. Ad abolendam. à n. 38. de Hæretic.*

Veruntamen posito, quod totiès memorata Matrimonia irrita judicentur, duo adhuc supersunt ponderanda; alterum nempe, an expediat Rescriptum edere, quo eadem Matrimonia expressè declarentur invalida; Sacra enim Congregatio, ne Catholici, qui aliquando Matrimonium cum Hæreticis inierunt sine Parochi præsentia, nimium gravibus objicerentur periculis, si illud vellent coram Catholico Parocho convalidare, noluit de eorumdem Matrimoniorum nullitate quidquam edicere, uti signanter contigit in *Causa Hollandiæ Matrimoniorum*, ubi, cum propositum fuisset, à Vicario Apostolico illius Regionis existimari, Matrimonium inter Hæreticos coram Magistratu etherodoxo celebratum saltèm jure contractus civilis ità consistere, ut, prævia renovatione consensus coram Parocho Catholico, convalidari non oporteret, tum quia Concilium fuerit quidem in illis Provinciis publicatum, non tamen in illa Republica, quæ, postquàm ab orthodoxa Religione descivit, eadem, quæ antea, amplius non sit, sed tam quoad Gubernium, & Habitatores, quàm quo ad Religionem hodie maneat immutata; tum etiàm quia Resolutiones Sac. Congregat. quibus contrarium fuerat definitum, congruerent tantùm antiquiori tempori, quo nondùm desperata erat conversio Hollandiæ ad Hispanos, disceptato Dubio -- *An in Provinciis Belgii Confœderatis valeant Matrimonia Catholicorum cum Et hæreticis contract coram Magistratu hæretico, non obstante Decreto Concilii de solemnitatibus Matrimonii in*

De Matrimoniis

illis Provinciis publicato, & recepta, -- Sacra Congregatio sub diem 23. Augusti 1681. sese abstinens ab explicita declaratione nullitatis dictorum Matrimoniorum, rescripsit -- *Ad mentem cum Sanctissimo scilicet, si esset respondendum Dubio, esset respondendum negative, -- ut in lib. 31. Decr. pag. 459.*

In *Boscuducen.* itidem Matrimonii, propositis Dubiis I. *An, si quis, dum erat hereticus, Matrimonium contraxit coram Magistratu, vel Ministro heretico, & postea convertatur ad Fidem Catholicam, requiratur ad validitatem hujusmodi Matrimonii novus consensus utriusque Conjugis, vel Conversi tantum.* II. *An quatenus hujusmodi novus consensus prestari commode nequeat, nihilominus indulgendum sit, ut in hujusmodi Matrimonio possit Conversus licite perseverare* =, die 3. Februarii 1683. prodiit Rescriptum = *Ad mentem -- eaque hunc in modum explicata reperitur -- Mens est, quod servetur id, quod fuit observatum in simili casu a Sacra Congregatione Concilii in una Hollandia Matrimoniorum 23. Augusti 1681. -- lib. 33. Decr. pag. 52. & seq.*

Demum in *Trajecten.* summatim exposita hac
facti serie Quidam Missionarius, qui dicit, se
esse unicum Pastorem Catholicum in Exercitibus
Hollandicis, quique potius a statibus Hollandi-
cis toleratus, quam stabilitus appellari valet, li-
cèt jam decimus septimus labatur annus, ex quo
prædicto Pastoralis fungitur officio, per Episto-
lam certiore reddidit D. Abbatem S. Catherinæ
Internuntium Bruxellensem, quod quatuor cir-
citer adhuc annis quædam Mulier Vidua Catho-
lica

lica Matrimonium contraxerit cum Lutherano
Mosè Trajecti coràm Ministro Lutherano, & in
forma apud Lutheranos usitata, & quod usque
adhuc habiti sunt pro legitimis Conjugibus, tum
quia quidam Director Spiritualis Mulieri persua-
sit, Matrimonium esse validum, tum quia multi
tam Lovanii, quàm alibi sentiunt pro validitate
consimilium Matrimoniorum, & quod solùm
postremis diebus Mulier, quæ dubitare cepit
de validitate Matrimonii, dubium prædictum
sibi aperuit, cui tamen prohibuit, ne illud no-
tum faceret vel Marito, vel Capitaneo Legionis
Draconum Wallonum, inter quos Maritus ad-
scriptus est, cum enim ille etiam sit Lutheranus,
Dubii manifestatio cedere posset in detrimentum
Catholicæ Religionis, & in Epistola ab Internun-
tione Bruxellensi quæsitum, an Matrimonium esset
validum, & quatenus validum non esset, petiit
licentiam, ut coram se possent consensus reno-
vari --; discussisque binis Dubiis -- I. *An Matri-
monium inter hæreticum, & Catholicam contractum
coram Ministro hæretico validum sit in casu &c. ;
& quatenus negativè.* II. *An sit concedenda facul-
tas cautè renovandi consensum coràm Parocho Ca-
tholico in casu &c.*, die 22. Novembris 1721. res-
ponsum fuit *Ad mentem*, quæ in eo versata
est, quod *Matrimonium esset nullum* --, ut in lib.
71. Decr. pag. 506.

Interdum verò (ubi scilicet nullus urgere vide-
retur timor damni in Catholicos, vel in eos, qui,
ejurato errore, orthodoxam Religionem cupiunt
amplecti) eadem Sacra Congregatio non abstinuit
ab expressa declaratione nullitatis; cum enim in

Causa *Gedanen.* ageretur de Matrimonio contracto inter Catholicum, & Hæreticam, non tamèn coram Parocho Catholico, qui eo in loco non deerat, ibique Decreta Sacri Concilii Tridentini observari solerent, die 4. Septembris 1677. rescriptum fuit --, *Matrimonium esse nullum* --, ut in *lib. 29. Decr. pag. 415.*, atque in similia verba responsum fuit in *Ruremunden. Matrimonii 2. Maii 1676. lib. 29. Decr. pag. 241. in Colonien. die 16. Decembris 1719. in Moguntina 21. Maii 1721. lib. 71. Decr. pag. 184.*, & in *Paderbonen. 4. Augusti 1725. lib. 75. Decr. pag. 447.*

Alterum verò, quod examinandum restat, in eo vertitur, nùm Conjugi Catholico, vel ad Catholicam Fidem converso permitti possit in Connubio antea inito tutà conscientia perseverare, eique Confessarius, vel Parochus absolutionis beneficium queat impertiri, aliaque Sacramenta administrare ràm in casu, quo ille sciscitetur, an licitum sibi sit Conjugi suo adhærere, quàm in altero, quo de validitate sui Matrimonii non dubitet, sed in bona fide versetur; Quamvis enim certum sit, Conjuges, qui Matrimonium coram Ministro hæretico invalidè contraxerunt absque præsentia Parochi, in perpetuo vivere concubinato, nisi subindè curent, renovato consensu coram Parocho Catholico, Matrimonium convalidare, uti cum aliis advertunt *La Croix Theol. Moral. lib. 6. part. 3. num. 770. & Pignatell. t. 8. consult. 104.*, „ubi hæc habet --, Multi Hæretici convertuntur „ad Fidem, inter quos non pauci sunt Conjugati, „altero Conjuge perseverante in hæresi, Conju- „gati, inquam, ritu tamen hæretico, ideoque in- „valido,

valido, cum in illis Partibus publicatum sit Decretum Sacri Concilii Tridentini, Pars conversa cupit Matrimonium renovare secundum formam ejusdem Decreti Tridentini, at Compartem hæreticam, à qua separari moraliter impossibile est, nullatenus potest inducere, ut coram Parocho compareat; Quæritur, quid Pastores Catholici cum tali agere debeant, & speciatim, an Conjugem bonæ voluntatis ad usum Sacramentorum possint admittere. Respondeo, si in dd. locis non fuerit publicatum Decretum Concilii Trid. de Reform. Matrim. cap. 1., Matrimonium, etsi ritu hæretico celebratum, validum est, ut declaravit Sacra Congregatio Concilii in Bisuntina 26. Junii 1698., ac perindè Pastores Catholici poterunt admittere ad Sacramenta alterum Conjugem conversum ad Fidem, dummodò vivat in Matrimonio sine contumelia Creatoris. Si verò in iis Locis fuerit publicatum, & ejus forma non fuerit in ejusmodi Matrimoniis observata, Matrimonia sunt nulla, nam Hæretici quoque, ubi Decretum d. Cap. 1. est publicatum, tenentur talem normam observare, & propterea etiam ipsorum Matrimonia absque forma Concilii, quamvis coram Ministro hæretico, vel Magistratu Loci contracta, nulla, atque irrita sunt, juxtà declarationem Sacræ Congregationis Concilii transmissam Episcopo Tricaricensi Nuncio Apostolico apud inferiorem Germaniam, quam refert inter alios Zipæus in annalit. jur. Pontific. lib. 4. tit. de Spons. num, 16., & nos alibi; quare in hoc casu Conjux conversus non potest admitti ad Sacramenta, nisi priùs separetur, cum vivat in assiduo concubinato --.

Atta-

Attamen ii, qui in hæresi Conjugium invalide
 injerunt, formâ Tridentini non servatâ, subinde
 que ad Catholicam Religionem conversi bona fide
 in eo perseverant, suoque Conjugi adhærent,
 relinquenti potius videntur in eadem bona fine,
 quam de Matrimonii invaliditate monendi, ne
 aliàs, cum velint Matrimonium, renovato con-
 sensu coram Parocho Catholico, convalidare, plu-
 rimis gravibus subjiciantur periculis, quæ facile
 sibi impenderent, ob odium, & persecutionem
 Principis, seu Magistratus A catholici ægrè feren-
 tis, validitatem Matrimonii coram Ministro hæ-
 retico initi in dubium revocari, ut ex mente Sac.
 Congregationis in citata *Causa Hollandia Matrimo-
 niorum* docet Eminentissimus Petra tom. 4. in
Commentar. ad Const. 12. Joannis XXII. num.
 24. ibi, Sacra Congregatio Concilii respon-
 dit *Secretario cum Sanctissimo ad ræntem,*
 quæ erat, quod, si respondendum esset, ^{*Et hoc respondendum*} Matri-
 monia non valere, attamen animadversum fuit,
 id non expedire, quia potius deberent permitti
 in eorum bona fide permanere, quam tot peri-
 culis exponere Catholicos: verum, ut notatum
 vidi in quodam voto Cardinalis Casanate, scri-
 ptum fuit Internuntio, ut mandet Vicario Apo-
 stolico, ne audeat Missionariis prohibere, ne
 talis Matrimonia contrahant; sanè aliud est to-
 lerari aliud, quod Contrahentes induci non va-
 leant à Missionariis ad verum Matrimonium
 contrahendum, quod ultimum falsum certè est,
 & modis placidioribus curandum quoad con-
 tracta, & insistendum quoad contrahenda.

Conjuges verò Catholici, vel recens ad Fidem

con-

conversi, si dubitantes de valore Matrimonii in
hæresi coram Ministro hæretico contracti Pastores;
vel Confessarios suos consulant, num sibi licitum
sit in eo Conjugio sic inito permanere, inducen-
di omninò sunt, ut cautè coram Parocho Catho-
lico consensum renovent ac ità Matrimonium re-
valident; Quod, si tutò, & commodè, id fieri
nequeat, non desunt Doctores, qui putant, eis
licere in usu Matrimonii jam initi, non renovato
consensu coram Parocho Catholico, perseverare,
arbitrantes, hanc opinionem veluti probabilem
admitti posse, non obstante propositione ab In-
nocentio XI. proscripta in ordine *la prima*, quæ
de Sacramentis administrandis, vel conficiendis,
& respectivè de Matrimonio contrahendo, non
autem de jam celebrato loquitur, quemadmodum
præ cæteris tradit *La Croix Theol. Moral. lib. 6.
part. 3. de Matrim. n. 177.* = ibi „ Si Matrimo-
nium jam sit ità contractum, poterunt Conjuges
etiam conversi permanere in usu illius, quamvis
consensum non renovent coram Parocho Catho-
lico, quia probabile est, fuisse validum, & se-
quando hanc opinionem probabilem, haud Sa-
cramentum exponitur periculo nullitatis, vel
irreverentiæ; tutiùs tamen erit eos adducere, ut,
obtentà Dispensatione in impedimentis, si quæ
adsint, contrahatur de novo coram Parocho
Catholico, & testibus, ne se exponant periculo
materialis fornicationis; Alii verò censent,
præstare, ut Summus Pontifex supremà suà aucto-
ritate Conjugibus conversis indulgeat in Matrimo-
nio celebrato coram Ministro hæretico, etiam
dicto consensu non iterato, permanere, secun-
dum

dùm ea, quæ ad rem notant *Layman. lib. 4. tract. 10. par. 2. cap. 2. Dicastill. de Sacram. tom. 3. tract. 10. disp. 3. dub. 10. n. 74. Tanner. tom. 4. disput. 8. quest. 3. dup. 9.*, quos refert *Eminentissimus Petra loc. supra cit. num. 25.*, ubi post expositam mentem Sacræ Congregationis in *Buscoducen. Matrimonii* sic inquit „ Etenim dubio procul est, hujusmodi Matrimonia coram Scabinis, seu Ministris hæreticis celebrata nulla esse ob formam Concilii non servatam. Nihilominus cum solemnitas Matrimonii sit juris positivi, ac agatur de Locis, in quibus Hæretici gravissimis pœnis afficiunt eos, qui prætendunt nullum Matrimonium contractum cor. Ministro hæretico; ad majus malum evitandum, & ob Catholicorum favorem expedit potius tolerare hujusmodi Matrimonia, præsertim quia, ut asserabatur in *cit. Buscoducen.*, si Conjux conversus prætenderet nullitatem primi Contractus, gravi pœnâ afficeretur ab Hæreticis tamquam violator eorum legis, neque Conjux hæreticus permetteret præstari novum consensum, undè meritò petebatur, quod Pontifex indulgere dignaretur, licere conversis continuare in Matrimonio contracto coram Ministro hæretico, etiam sine novo consensu, quoties iste commodè præstari non posset. „

Et sane, sicuti Summus Pontifex, concurrente legitima causa, potest Matrimonium irritum propter defectum præsentia proprii Parochi, vel ob aliud quodvis impedimentum de jure tantum Ecclesiastico Matrimonium dirimens in radice convalidare, & directè dispensando
super

super Matrimonii invaliditate prolem ex copula putativè conjugali suscepta ad legitima restituere natalia, juxta communem Canonistarum sententiam in *Cap. per Venerabilem*, ubi Joannes Andreas n. 26. Abbas num. 22. Alexander de Nevo num. 18. Gonzal num. 23. Barbosa num. 6. qui filii sint legitimi, & ad eundem titulum Decretalium prosequuntur *Pring. §. 6. num. 42. & seq. Anaclet. §. 2. num. 51. Navarr. cons. 2. lib. 4. cod. tit. qui filii sunt legitimi plenissimè Barbosa voto decisivo 27. per totum lib. 2. Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 7. num. 4., & plurib. seqq. Pont. de Matrim. lib. 11. cap. 5. §. 1. num. 7., Castill tom. 5. controvers. cap. 105., & præcipuè num. 28. Diana in edit. Coord. tom. 3. tract. 1. resolut. 87. per tot. Peregrin. de fideicom. art. 24. num. 76. & plurib. seqq. Corrad. in prax. dispensat. lib. 8. cap. 3. num. 46. & seqq. de Justis de dispens. Matrim. lib. 1. cap. 7. num. 284. & seqq., fuitque perpetua opinio Rotæ, ut habetur ex decis. in *Causa Pampillonæ. Illegitimitatis 5. Decembris 1608. & 10. Junii 1609. coram Justo impressis apud Garziam. de benef. par. 7. cap. 2. num. 40., & seqq., & dec. 1121. cor Seraphino, dec. 462. lib. 2. in correctis coram Puteo dec. 19. per tot. cor Ludovis dec. 174. post secundum volumen Cons. Farinacc., & plenissimè in decis. 455. par. 1. rec., & dec. 617. par. 2. rec., & in terminis Matrimonii invalidi ex defectu præsentia Parochi rescripsit Sacra hæc Congregatio in *Pragen. Matrimonii die 18. Septembris 1723. lib. 73. Decr. pag. 495.* ità ponderandum est, num id generali, quopiam Decreto fieri expediat pro casibus, quos ità generatim exposuit Episcopus
confi-**

consilium æquè, ac remedium postulans in iis potissimum circumstantiis, in quibus facile patet conjugem acatholicum nolle ab hæretica pravitate resilire; cum de cætero in præcitata *Trajecten.* ubi præter Dubium concernens validitatem Matrimonii inter Hæreticum, & Catholicam initi, discussum quoque fuit, num, quatenus invalidum illud judicaretur, concedenda esset facultas cautè renovandi consensus coram Parochio Catholico, Sacra Congregatio noluerit quidquam circa id respondere, tametsi Matrimonium irritum esse censuisset.

Hæc sunt, quæ ad duplicis quæstionis ab Iprensi Episcopo propositæ decisione fusiùs exponere oportuit, quia nihil ad manus Eminentiarum VV. deferetur, solumque Sacræ huic Congreg. præter ejusdem Antistitis Relationem exhibitus fuit enunciatus supplex Libellus, in quo post relatas Resolutiones S. C. in citatis *Causis Hollandiæ Matrimoniorum*, & in *Boscoducen. Matrim.* ità subjungitur. *Et licet hæc cogitandi Methodus Sacræ Congregationis decisionem supremam inferre non videatur, nec strietè huncce casum proprie tangere, cum respiciat eos duntaxat Conjuges sub Dominio Reipublicæ Hollandicæ Commorantes, ubi timor periculi perpetuò adest, in urbibus verò ad Limites cessat, quippè in eis & Episcoporum, & Catholicorum copia, & Pastores Orthodoxi liberum exercentes Religionis nostræ exercitium, tamen, cum Officiales præsidiorum omnimodam in milites, eorùmq; uxores habeant auctoritatem, Conjug ad sanam revocatus doctrinam eadem pati potest pericula*

„in iis urbibus, ac in Hollandicis, nec aliud re-
„peritur remedium, nisi ad alias urbes confugien-
„do. Et inferioris Orator non prætermisit omnibus
„Pastoribus & Confessariis mōnere, ut Con-
„jugi adhuc Hæretico persuadere conarentur, ut
„novum consensum, daret, tacitum saltem, hoc
„est, sinè proclamationibus in præsentia Pastorum
„Catholicorum, dum autem id non sufficiat, ut
„per sæpè dissensu Conjugis hæretici accidere
„datur, partium erit prudentiæ EE. VV. red-
„dere, ac ostendere. medium aliquod magis ipsis
„idoneum visum.

Omnibus itaque perpensis, onus erit EE. VV. deliberare.

An, & quomodo sit rescribendum Episcopo in casu &c.

B.

IPREN. VISITATIONIS SACRORUM LIM-
NUM. (a) Cum Iprensis Episcopus, pro exi-
mia in oves sibi commissas pastoralis sollicitudine,
anxiis distineretur dubitationibus, qua ratione
agendum foret erga nonnullos Præsidi Hollandici
Milites, à quibus, post nuptias coram Ministro,
sive Magistratu heterodoxo initas, fuit Hæresis
ejurata, postulavit ab hoc Sacro Senatu decisionem
gravissimæ quæstionis, num scilicet Matrimonia
in Hollandia, aliisque Confœderatis Provinciis
coram Ministro, seu Magistratu A catholicis cele-
brata valida censenda sint. At Eminentissimi PP.,
quibus laudati Præsulis Petitio sub diem 17. Au-
gusti 1737. proposita fuit, ponderosum rei mo-
men-

(a) Sess. 24. cap. 1. de Ref. Matr.